

REKTOR

2015-11-18

Dnr C2015/751

Bedömningsgrunder för inrättande och avveckling av ämne för utbildning på forskarnivå vid Karlstads universitet

Syfte

Krav och kriterier i detta dokument syftar till att säkerställa de allmänna förutsättningarna för kvalitet i utbildning på forskarnivå vid Karlstads universitet. Ytterst handlar det om att säkerställa möjligheten för doktorander att nå utbildningens examensmål.

Inledning

Styrdokumentet är utarbetat utifrån bestämmelser i Högskolelag (SFS 1992:1434), Högskoleförordning (SFS 1993:100) och dess bilaga 2, examensordning. Vägledning har hämtats från dokumentet Universitetskanslerämbetets prövning av ansökan om tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom ett område (Reg. nr 242-139-13, reviderad 2015-04-28) och från Karlstads universitets styrdokument Bedömningsgrunder för inrättande och avveckling av ämne vid Karlstads universitet (dnr C 2015/750).

Centrala komponenter i detta dokument är forsknings- och forskarutbildningsmiljö, handledarresurser och kvalitetssäkring.

Beslut om att inrätta ett ämne för utbildning på forskarnivå betyder att ämnet bedöms ha den kapacitet och stabilitet vad gäller kompetens, forsknings- och forskarutbildningsmiljö som fordras att kunna bedriva sådan utbildning. För att anta doktorand fordras därutöver dels att en allmän studieplan fastställts för ämnets utbildning, dels att de vid varje antagningstillfälle aktuella personella och ekonomiska resurserna bedöms tillräckliga för att genomföra utbildningen i enlighet med studieplanen.

Ämne och examen på forskarnivå

Universitetet har rätt att själv utfärda examen i ämne på forskarnivå. Detta gäller dock inte för konstnärlig examen där särskilt tillstånd fordras (HL 1 kap, 11§, HF 6 kap, 5d§)

Ämne för utbildning på forskarnivå inrättas på Karlstads universitet av fakultetsnämnd. Om förutsättningarna för ett ämne att ingå i en examen på forskarnivå inte längre kan uppfyllas enligt de kvalitetskrav som anges nedan, åligger det prefekt att skyndsamt anmäla detta till fakultetsnämnd.

Beslut	RB 100/15	Dnr.	C2015/751	Ersätter	C2009/557
Giltighet fr.o.m.	2015-11-18	t.o.m.	tillsvidare	Handläggare	Curt Räftegård

Med ämne avses i detta dokument såväl ett kunskapsområde som en arbetsenhet. Av kunskapsområdet fordras för ett högskoleämne att det vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (HL 1 kap, 2§, punkt 1).

Examen på forskarnivå uppnås efter det att doktoranden fullgjort en utbildning inom ämne med utbildning på forskarnivå. Ett sådant ämne kan, men behöver inte, sammanfalla med vare sig ämne eller huvudområde på grundnivå eller avancerad nivå, eller med etablerade ämnen eller ämnesbeteckningar vid andra lärosäten.

Krav för att utgöra ämne på forskarnivå

I det följande beskrivs kriterier för inrättande av ämne på forskarnivå. De tar fasta på ämne som såväl kunskapstradition som arbetsenhet.

Utöver anvisningar i detta dokument ska regler i Högskoleförordning och Lokal examensordning vid Karlstads universitet beaktas i samband med prövning för inrättande.

Om ämnet tidigare inte är inrättat för utbildning på grund- eller avancerad nivå ska i tillämpliga delar de krav som gäller för sådant ämne, och som går utöver de som här uttrycks, även tillämpas ämne för utbildning på forskarnivå. Det innebär dock inte att ämnet också måste kunna redovisa utbildning eller utbildningstradition på dessa andra nivåer.

Ämnet som kunskapstradition

Ett ämne för utbildning på forskarnivå ska kunna identifieras i termer av kärnområde och progression i utbildning, och i sin avgränsning och närhet till andra ämnen.

För att utgöra ämne för utbildning på forskarnivå ska ämnet också bedömas ha såväl vetenskaplig som samhällelig relevans. I den sista punkten innefattas även arbetsmarknadens behov.

Ämnets stabilitet och forskningsaktivitet

Det är av vikt att ett ämnes kapacitet för utbildning på forskarnivå kan uppvisa stabilitet över tid. I ansökan om att inrättas som ämne för utbildning på forskarnivå ska därför ingå en beskrivning av hur ämnets forskning och dess personella och forskningsekonomiska resurser utvecklats över tid, inkluderande eventuella interna och externa samarbeten, samt ämnets egen uppfattning och ambition om dess framtida utveckling. Möjligheten att anta doktorander ska särskilt uppmärksammas.

Handledarkompetens

Det är av vikt att handledarkompetens finns av erforderlig kvalitet och omfattning. Det ska finnas tillgång till handledare med erfarenhet av handledning på forskarnivå, med pedagogisk kompetens (exempelvis genom handledarutbildning) och med erfarenhet från betygsnämnd och opponentskap för doktorsavhandling.

Vad gäller formell kompetensnivå och forskning inom ämnet krävs minst fem tillsvidareanställda disputerade lärare vid ämnet varav minst två är professor och ytterligare två har minst docentkompetens. Professorernas anställningar ska sammanlagt motsvara minst en heltidsekvivalent. De övriga anställningarna ska tillsammans motsvara minst tre heltidsekvivalenter.

Samtliga ska bedriva forskning.

Kurser, seminarieverksamhet och kvalitetssäkring

Kurser och seminarieverksamhet kan tillgodoses inom ämnet eller i samverkan med andra ämnen, forskarskolor och andra lärosäten. Minst hälften av kurserna ska kunna ges vid Karlstads universitet.

En ordning för säkring av utbildningens kvalitet ska finnas, inkluderande ett system för kollegial granskning av licentiatuppsatser och doktorsavhandlingar.

Forskarutbildningsmiljö

Det är centralt att doktorander har nära tillgång till, och arbetar i, en levande akademisk miljö som kan tillgodose behov av akademiskt djup, akademisk bredd, och interaktion och lärande tillsammans med andra doktorander. Doktoranders forskarutbildningsmiljö måste därför vara mer omfattande än de minimikrav som formulerats under de två föregående rubrikerna. Den måste till exempel bestå av flera doktorander. Förutom forskning inom det egna ämnet kan forskning inom ett vidare fält av ämnen bidra till kritisk massa och därigenom stärka doktoranders forsknings- och utbildningsmiljö. En levande akademisk miljö kan exempelvis utgöras av en organiserad samverkan med medverkan från flera ämnen.

Miljön ska kunna uppvisa stabila interna och externa forskningssamarbeten, tillhandahållande av doktorandkurser och forskningsseminarier, hög forskningsaktivitet, långvarig intern och/eller extern forskningsfinansiering, internationell publicering, deltagande och presentationer vid nationella och internationella konferenser och till exempel aktivt deltagande i internationella nätverk. I en levande akademisk miljö möts och interagerar flera doktorander med varandra och med flera forskare.

Till forskarutbildningsmiljön räknas också biblioteksresurser, fysisk utrustning och lokaler vilka ska vara adekvata för ämnets forskning.

Ansökan om inrättande

Ansökan om inrättande av ämne för utbildning på forskarnivå ska visa hur ämnet möter ovan angivna krav. Ansökan ska innehålla

- ämnets namn (på svenska och engelska)

och redogörelser för

- ämnet som kunskapstradition inklusive ämnets vetenskapliga relevans som forskarutbildningsämne
- ämnets samhällliga relevans inklusive arbetsmarknadens behov av ämnet som forskarutbildningsämne
- ämnets stabilitet
- ämnets handledarkompetens
  - särskilt anges vilka lärare som utgör lärarkollegiet, det vill säga vilka lärare som har sin huvudsakliga utbildningsaktivitet inom aktuellt ämne, och vilka av dessa som avses vara handledare och examinatorer
  - särskilt anges vilka lärare som ingår i lärarkollegium inom annat ämne som kan bidra genom utbildningsaktiviteter, som handledare eller som examinatorer

- ämnets kurs- och seminarieverksamhet, och kvalitetssäkring
  - särskilt anges de moment och kurser i avsedd forskarutbildningen som kan tillhandahållas inom ämnet eller i den vidare forskningsmiljön vid Karlstads universitet
  - särskilt anges hur kvalitetssäkring av licentiatuppsatser och doktorsavhandlingar avses gå till
- doktoranders avsedda forskarutbildningsmiljö

En preliminär studieplan ska bifogas ansökan.

Avveckling av ämne för utbildning på forskarnivå

Beslut om avveckling av huvudområde fattas av fakultetsnämnd. Beslutsunderlag för avveckling av ämne för utbildning på forskarnivå ska innehålla motivering och beskrivning av interna och externa konsekvenser.